

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการจัดการปัญหาขอทาน
2. ศึกษาแนวทางการจัดการและการป้องกันปัญหาขอทานภายใต้มุมมองสหวิชาชีพ
3. พัฒนารูปแบบการจัดการและการป้องกันปัญหาขอทานอย่างมีส่วนร่วม

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยวิธีการผสมผสาน (Mixed Method)

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก
 - วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
 - อภิปรายกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
 - ลงพื้นที่ร่วมปฏิบัติการและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participation Observations)
 - การศึกษาดูงาน (Site Visit) เกี่ยวกับปฏิบัติการที่ดี (Good Practice)
 - การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
 - การศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลัก (Critical Desk Review)
 - เทคนิควิธีการถอดบทเรียน (Lesson Learnt) แบบ After Action Review

ขั้นตอนการวิจัย

1. จัดประชุมคณะทำงานวิจัยเพื่อวางแผนการทำงานตลอดโครงการ
2. สืบค้นข้อมูลสถานการณ์การขอทานในพื้นที่ทั่วประเทศ
3. จัดประชุมในพื้นที่เพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหขอทาน
4. พัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหขอทาน
5. นำเสนอแนวทางมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการจัดการปัญหาขอทาน แล้วประเมินผลและถอดบทเรียนการนำรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหขอทานไปใช้
6. จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหขอทานแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

- การจัดกลุ่มประเภทข้อมูล (Data Category)
- การวิเคราะห์ข้อมูลตามคุณลักษณะแบบแผนของข้อมูล (Data Typology)
- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ (Data Comparison)
- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 สถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการจัดการปัญหาขอทาน

พฤติกรรมขอทาน จำแนกได้ 3 ลักษณะ

คนไทย

1. ส่วนใหญ่เป็นคนต่างพื้นที่มักเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเปราะบาง
2. กลุ่มขบวนการแก๊งขอทานมีการแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน
3. ปรับเปลี่ยนวิธีการขอทานเพื่อหลบหลีกการจับกุมของเจ้าหน้าที่ เช่น ขยายลูกอม พวงกุญแจ ตุ๊กตา เป็นต้น

ต่างด้าว

(กัมพูชา พม่า จีน)

1. การเข้ามาที่มีถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย แต่มาทำผิดกฎหมาย
2. อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เข้าบ้านหรือเช่าโรงแรมเพื่อทำการขอทาน
3. เข้ามาในรูปแบบแรงงานก่อสร้าง พิกการ(ทหารพิการในช่วงสงคราม) และการนำเด็กมาขอทาน
4. คนไทยเป็นนายหน้า นำพามาทางรถโดยสาร รถตู้ หรือช่องทางธรรมชาติ
5. ไม่เกรงกลัวกฎหมาย เมื่อถูกจับผลักดันกลับประเทศ มักจะกลับขอทานซ้ำ

แอบแฝงเป็นผู้แสดงความสามารถ

1. แอบอ้างเป็นผู้แสดงความสามารถแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน
2. มีการเคลื่อนย้ายไม่อยู่กับที่ ไม่ได้ขออนุญาตเจ้าของพื้นที่ในการแสดง

แหล่งขอทาน

สถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน เช่น ตลาดนัด สถานีรถไฟ แหล่งท่องเที่ยว งานประจำปี ห้างสรรพสินค้า

พฤติกรรม

แต่งกายด้วยเสื้อผ้าขาด ดูสกปรก ทำตัวให้น่าสงสาร เพื่อให้เห็นใจ

ปัญหาขอทาน 3 ด้านที่สำคัญ

1. ผลกระทบด้านชุมชน ความไม่สะอาด ไม่เรียบร้อย เป็นปัญหาของคนในชุมชน เป็นภาระการดูแลความสะอาดในพื้นที่
2. ผลกระทบด้านความปลอดภัยของคนในชุมชน ขอทานเป็นทั้งคนต่างถิ่น รวมถึงคนต่างชาติ คนในพื้นที่ชุมชนไม่รู้จักรักกัน หลายกรณีมีข้อสันนิษฐานว่าจะเข้าข่ายการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์
3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชุมชน ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของชุมชนและการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการจัดการและการป้องกันปัญหาขอทานภายใต้มุมมองสหวิชาชีพ

แนวทางการจัดการและการป้องกันปัญหาขอทาน

1. กำหนดเป้าหมาย โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
2. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันของคณะอนุกรรมการควบคุมการขอทาน
 - นโยบาย 3P
 - Policy
 - Protection
 - Prevention
 - แผนปฏิบัติการกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และแผนปฏิบัติการจังหวัด

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

- กรณีประสบความสำเร็จ
 - ประชาชนมีความเข้าใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ และไม่ให้เงินขอทาน
 - ผู้กระทำการขอทานลดลง ประกอบอาชีพที่ถูกกฎหมาย และไม่กลับมาขอทานซ้ำ
 - หน่วยงานให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีการประสานส่งต่อ
 - หน่วยงานในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
- กรณีไม่ประสบผลสำเร็จ
 - ผู้กระทำการขอทานรู้ช่องทางการเลี่ยงกฎหมาย
 - กระทำการขอทานซ้ำ ไม่มีบทลงโทษที่เด็ดขาด
 - มองว่าการขอทานเป็นงานสบาย
 - การพัฒนาอาชีพขอทานไม่สอดคล้องกับความต้องการ
 - นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจกฎหมาย ยังให้เงินขอทาน

อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

1. ค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรม เอื้อต่อการผู้ประสบปัญหาทางสังคม มีจิตใจเน้นการทำบุญทำทาน
2. ด้านการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่
3. ด้านกฎหมายและการปราบปราม ปรับเปลี่ยนวิธีการขอทานเพื่อการหลีกเลี่ยงกฎหมาย
4. ด้านกระบวนการดำเนินงาน การประสานส่งต่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มีความยุ่งยากหลายขั้นตอน
5. ด้านการมีส่วนร่วม มีลักษณะต่างคนต่างทำในบทบาทของตนเอง ขาดความร่วมมือกัน
6. ด้านงบประมาณ ความพร้อมอุปกรณ์ และสถานที่ ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น รถยนต์ คอมพิวเตอร์ อาคารที่พัก ฯลฯ
7. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์ที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการและการป้องกันปัญหาขอทานอย่างมีส่วนร่วม 5 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1

การรณรงค์การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง มี 3 วิธีการหลัก คือ

- 1.1 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมขอทาน (การรับรู้ถึงปัญหาและผลกระทบ)
- 1.2 การสร้างความร่วมมือกับพ่อค้า แม่ค้า และคนในพื้นที่ชุมชน
- 1.3 การรณรงค์ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการให้ทาน ถูกวิธี ภายใต้หลักการที่ว่า “งดให้เงินขอทาน”

รูปแบบที่ 2

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้กระทำการขอทาน มี 3 วิธีการหลัก คือ

- 2.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้กระทำการขอทานผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพและฝึกอาชีพ
- 2.2 การควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำการขอทานตามแนวทางและข้อปฏิบัติของสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้กระทำการขอทาน
- 2.3 การคุ้มครองและส่งเสริมสวัสดิภาพขอทานเด็ก โดยแนะนำให้เลิกขอทานและส่งเสริมเด็กให้มีความรู้ การศึกษาในระบบและนอกระบบ

รูปแบบที่ 3

การป้องกันมิให้กลับมาขอทานซ้ำ มี 3 วิธีการหลัก คือ

- 3.1 การสังคมสงเคราะห์โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและการฝึกอาชีพเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือพึ่งพาตนเองได้ โดยเน้นการสร้างคุณค่าตนเอง
- 3.2 การปราบปรามและดำเนินคดีอย่างเด็ดขาดผ่านการบังคับใช้กฎหมายจริงจัง และการจัดการระบบฐานข้อมูลขอทานและคนเร่ร่อน
- 3.3 การดำเนินคดีบนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

รูปแบบที่ 4

การสืบสวนจับกุมและปราบปรามขบวนการหรือแก๊งขอทาน มี 6 วิธีการหลัก คือ

- 4.1 การปราบปราม สืบสวนจับกุมกลุ่มขบวนการขอทาน
- 4.2 การสร้างการรับรู้ปัญหาขอทานไปยังผู้ให้เพื่อยุติการให้เงินขอทาน
- 4.3 การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการปราบปรามการขอทาน
- 4.4 การกำหนดวิธีการ ประเภทขบวนการขอทานเพื่อสร้างความตระหนักและรับรู้ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.5 การกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีการดำเนินการอย่างเคร่งครัดจริงจัง
- 4.6 การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานระหว่างประเทศ (Interpol) เพื่อร่วมกันจัดการอาชญากรรมระหว่างประเทศ/ข้ามชาติ

รูปแบบที่ 5

การพัฒนาแนวทางการจัดการปัญหาขอทานในระดับพื้นที่ มี 5 วิธีการหลัก คือ

- 5.1 การกำหนดแนวทางการจัดการและควบคุมการขอทานที่สอดคล้องกันทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด
- 5.2 การประชุมกำหนดขั้นตอน และซักซ้อมบทบาทการทำงานระหว่างหน่วยงาน
- 5.3 การกำหนดนโยบายระดับกระทรวง
- 5.4 การส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของพื้นที่ชุมชน รวมถึงหน่วยงานในระดับพื้นที่ชุมชน
- 5.5 การอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจของขอทาน อำนาจหน้าที่กฎหมาย โดยการบูรณาการกลุ่มเป้าหมายร่วมกันในแต่ละหน่วยงาน